
СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "ХРИСТО БОТЕВ" – ГРАД САПАРЕВА БАНЯ

УТВЪРДИЛ:

ДИРЕКТОР: /Ем. Гелева/

П Р А В И Л Н И К

ЗА

**ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ И ЗДРАВΟΣЛОВНИ
УСЛОВИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД**

ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 година

Сапарева баня, 2026 г.

ГЛАВА ПЪРВА ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

РАЗДЕЛ I ОБЛАСТ И РЕД ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВИЛНИКА

Чл. 1. (1) Настоящият правилник за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд се изготвя в изпълнение на основание чл.5 от "Инструкция за изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в системата на народната просвета на МОН" и чл.3 от Преходните и заключителни разпоредби на "Инструкция за изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в системата на народната просвета на МОН"

Здравословните и безопасни условия на обучение и труд се регламентират в КТ, КЗОО, ЗЗБУТ, ЗМВР, Инструкция за изискванията за безопасни условия..., Указание на МОН по прилагане на инструкцията и всички действащи подзаконовни актове, отраслови и ведомствени правила за здравословни и безопасни условия на труд.

(2) По смисъла в термина „безопасни условия на възпитание, обучение и труд“ се включват и хигиенните условия и противопожарна охрана.

Чл. 2. Правилникът определя основните изисквания, които трябва да се осигуряват и спазват при провеждане на възпитанието, обучението и трудовата дейност в просветното звено, за да се предотвратят евентуални трудови злополуки и заболявания на работниците и служителите, децата и учениците в процеса на теоретичното обучение, учебната практика, при извънучилищни дейности, при организирано придвижване на деца, ученици и друг персонал като пешеходци или пътници в транспортни средства и др.

Чл. 3. (1) Правилникът е задължителен за всички участници в учебно-възпитателния процес и/или в трудовата дейност и урежда техните права, задължения и отговорности, контролиране и изпълнение на безопасните условия на възпитание, обучение и труд.

(2) Освен изискванията по този правилник, да се спазват и установените в Р. България единни, отраслови и ведомствени правила, норми и изисквания за безопасни условия на работа, съответстващи на дейността.

Чл. 4. Отговорност за изпълнението на правилника носят ръководството на просветното звено и съответните длъжностни лица. Виновните се привличат към административна и наказателна отговорност, съгласно действащите закони и разпоредби.

Чл. 5. При сключване на договори с други организации за провеждане на производствена практика или друг вид дейност, да се предвиждат мерки за осигуряване на безопасни условия на обучение и труд.

Чл. 6. Правилникът се утвърждава от директора на просветното звено.

Чл. 7. Правилникът се актуализира преди въвеждане на нови машини, съоръжения и технологии, материали и вещества, при разкриване на нови работни места и дейности, при изменение на правилата, нормите и изискванията.

Чл. 8. Забранява се изпълнението на заповеди, нареждания и др. които противоречат на този правилник.

Чл. 9. (1) Не се сключват трудови договори за работа с работници и служители, които:

1. нямат необходимата квалификация и документ за правоспособност;

2. не са навършили 18 години и нямат разрешение от областната инспекция по труда;

3. не са преминали предварителен медицински преглед.

(2) Не се допускат на работа работници и служители, които:

1. не са сключили трудов договор;

2. не са инструктирани и запознати с правилата и изискванията за безопасна работа;

3. са употребили алкохол и наркотични вещества.

Чл. 10. За работните места на лицата с трудов договор, местата за обучение и трудова дейност на учениците, машините и съоръженията, кабинетите и работилниците, да се изготвят и поставят на видно и подходящо за ползване място, инструкции за безопасна работа.

Чл. 11. (1) На работните и учебните места, където съществуват опасности, които не могат да бъдат отстранени чрез технически средства за колективна защита или с други методи, да се поставят съответните знаци и сигнали съгласно Наредба №4 за знаците и сигналите за безопасност на труда и противопожарна охрана (ДВ, бр.77/95г.)

(2) Сигналите за безопасност да бъдат обявени по подходящ начин, да бъдат ясни и недвусмислено възприемани.

Чл. 12. Установяването, разследването, регистрирането и отчитането на трудовите злополуки да се извършва в съответствие с КОДЕКСА за задължително обществено осигуряване (ДВ, бр. 110/99 г.) и Наредбата за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки (ДВ, бр.6/2000 г.).

РАЗДЕЛ II

ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ОТГОВОРНОСТИ И ПРАВА НА ДЛЪЖНОСТНИТЕ ЛИЦА И УЧАЩИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ И ЗДРАВΟΣЛОВНИ УСЛОВИЯ И ПРАВИЛА НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД

Чл. 13. Конкретните задължения, отговорности и права за осигуряване на безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд да се вписват в длъжностната характеристика за длъжността.

Чл. 14. Задължения, отговорности и права на директора на просветното звено:

1. Отговаря за цялостното изпълнение на изискванията по ПТБ в училището, инструкцията на МОМН от 05.07.1995 г. за изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в системата на народната просвета, по други действащи нормативни документи и указание и заповеди на МОН, по въпроси на охрана на труда.

2. Утвърждава Правилник за осигуряване на безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд на просветното звено, което ръководи.

3. Организира запознаване на децата, учениците, педагогическия и непедагогическия персонал и родителите с правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

4. Създава условия за опазване на живота, предпазване от рискове и укрепване здравето на децата и учащите се.

5. За организиране на изпълнението на дейности, свързани със защита и профилактика на професионалните рискове, както и за осъществяване на координация и контрол по осигуряване на безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд, в съответствие с изискванията на закона за здравословни и безопасни условия на труд, директорът назначава или определя длъжностно лице с подходящо образование и квалификация.

6. Прави оценка на риска за здравето и безопасността, която да обхване работните и учебните процеси, работното оборудване, помещенията, работните места, организацията на труда и др. странични фактори.

7. Планира подходящи мерки за предотвратяване на риска в съответствие с направената оценка на риска, а когато това не е възможно, да осигури защита на работещите и учащите.

8. Да създаде необходимата организация за осъществяване на наблюдението и контрола по изпълнение на планираните мерки.

9. Да отчита специфичните опасности за работниците, служителите и учащите, които се нуждаят от специална закрила, включително и тези с ограничена трудоспособност.

10. Да предвиди съответни улеснения на работните места за лица, нуждаещи се от специална закрила при изпълнение на трудовите им функции.

11. Да осигури ефективен контрол за извършване на работата и провеждане на учебния процес без риск за здравето и по безопасен начин.

12. Да не допуска до местата, където съществува сериозна или специфична опасност за здравето и живота, лица, които не са подходящо облечени, инструктирани и екипирани.

13. Изисква и осигурява медицински преглед на учащите преди постъпването им в просветното звено и периодичен преглед на допуснатите по изключение до учебна и производствена практика. Организира заедно с медицинското лице, провеждане на всички задължителни или необходими здравни мероприятия и поддържането на реда и хигиената в сградата и двора.

14. Осигурява на всеки работещ подходящо обучение по здравословни и безопасни условия на труд в съответствие със спецификата на всяко работно място и професия.

15. Осигурява и упражнява контрол по прилагане и спазване на изискванията за провеждане на инструктажите и обученията по БХТ и ПО.

16. Осигурява към длъжностните характеристики на работещите в просветното звено, да се вписват конкретните им задължения за осигуряване на безопасни условия на труд.

17. При сключване на трудовия договор работодателя запознава работника или служителя с трудовите задължения, които произтичат от заеманата длъжност или изпълняваната работа.

18. Осигурява разработването и утвърждава инструкциите за правилна и безопасна работа с отделните машини, апарати и съоръжения, за учебните кабинети, лаборатории и работилници, съответстващи на нормативните изисквания и съобразени с психологическите особености на учащите и липсата на трудови навици. Инструкциите се обявяват по подходящ за ползване начин на работните места.

19. Предприема необходимите мерки за координация на действията за осигуряване на здравословни безопасни условия на труд, когато на един обект или работна площадка се извършват работи или дейности от работници или служители и на други работодатели.

20. Лично отговаря по изпълнението и контрола за безопасните условия на възпитание, обучение и труд на учащите през време на учебната и производствената практика в работилниците, кабинетите, лабораториите и извън просветното звено.

21. Осигурява подходящи помещения за учебни кабинети, лаборатории и работилници, като не допуска превръщането на неподходящи тавански, избени или сутеренни помещения за такива.

22. Осигурява спазване и прилагане на държавни и отраслови норми за безопасност и здраве при усвояване на нови или вече произвеждани съоръжения, апарати, уреди и др. в учебните кабинети.

23. Осигурява условия за санитарно-битово и медицинско обслужване на работниците, служителите и учащите.

24. Провежда своевременно поддържане и ремонт на работното оборудване за осигуряване на безопасното му ползване.

25. Осигурява щателен предлед на целия сграден фонд на просветното звено след извършен основен ремонт, като особено внимание се обръща на закрепването на вратите, прозорците, обезопасяването на електрическата инсталация и съоръжения.

26. Ежегодно да докладва на педагогическия съвет за състоянието по БХТ и ПО, за причините довели до трудови злополуки и предприетите мерки за отстраняването им.

27. Задължително установява, разследва и регистрира всяка станала трудова злополука и известните му случаи на професионални заболявания по реда и начина, определен с Кодекса за задължително обществено осигуряване.

28. Осъществява взаимодействие и координация с органите на МТСП, МЗ, МВР, отрасловите министерства и ведомства и с местните органи на държавната власт в дейността си по осигуряване на безопасни здравословни условия на възпитание, обучение и труд.

29. Организира дейността и отговаря за пожарообезопасяването чрез спазване на действащите норми, правилници и наредби и др. за предотвратяването и ликвидирането на аварии и пожари.

30. Осигурява необходимото противопожарно оборудване и мястото за разполагането му. Съгласувано с противопожарните и други компетентни органи, определя пътищата за евакуация на учащите и другите служители и работници.

Следи за състоянието на проходите за евакуация, за правилната експлоатация на отоплителните съоръжения, електрическите инсталации и спазването на ПСТН.

31. Осигурява изготвянето на инструкции и издава съответни заповеди за спазване на изискванията и правилата за пожаробезопасност.

32. Осигурява спазването на всички правила за пожаробезопасност при провеждане в просветното звено на несвойствени мероприятия (вечери, новогодишни празненства и др.)

33. Своевременно предоставя на работниците, служителите и учащите необходимата информация за състоянието на условията на труд, за рисковете за здравето и безопасността им, както и мерките, които се предприемат за отстраняване или контролирането на тези рискове.

Чл. 15. Задължение за осигуряване на безопасни и здравословни условия на обучение, възпитание и труд на лицето, заемащо длъжността учител при обучението в кабинет. **(Приложение 1)**

Чл. 16. Задължение за осигуряване на безопасни и здравословни условия на обучение, възпитание и труд на лицето, заемащо длъжността учител
Задължение за осигуряване на безопасни и здравословни условия на обучение, възпитание и труд на лицето, заемащо длъжността учител по информатика и информационни технологии. **(Приложение 2)**

Чл. 17. Задължения на учителя по физическо възпитание за осигуряване на безопасност на учениците. **(Приложение 3)**

Чл. 18. Не се допуска провеждане на учебни занятия, учебна и производствена практика, извънучилищна дейност и др. с деца и ученици до 18

години при условия и работа, вредни за тяхното здраве и забранени с нормативни документи.

Чл. 19. Забранено е увеличаване продължителността на учебния час и съкращаване на почивките на учениците, което води до преумора, намаляване на вниманието и увеличаване опасността от злополуки.

Чл. 20. Обучение се провежда в учебни стаи, кабинети, лаборатории, работилници, производствени цехове, отговарящи на санитарно-хигиенните изисквания, при пълно обезопасяване на машините, съоръженията и работните места.

Чл. 21. Не се допускат ученици по време на учебно занятие в кабинети и работилници по учебна практика до самостоятелна работа, без наблюдението на учител.

Чл. 22. Всички учебно-технически средства да се използват, съобразно изискванията за безопасността, хигиената на труда и противопожарната охрана.

Чл. 23. През зимните дни да се извърши редовно почистване от сняг и лед на външните стълбища, двора и улицата пред училището.

Чл. 24. Територията на училището с разположените в нея административно-обслужващи сгради, спомагателни стопанства, съоръжения, прощадки и др. да бъде оградена.

Чл. 25. В работните помещения и сградите се осигуряват пътища изходи за евакуация при аварийни ситуации, пожари, бедствия и др., съобразени с броя на учениците и другите работещи.

Чл. 26. Аварийните пътища и изходи се сигнализират с установените знаци и сигнали, като при необходимост се осигурява и аварийно осветление.

Чл. 27. Подовите на работните помещения и на работните места да се изработват и поддържат така, че да не са хлъзгави, да нямат опасни неравности, наклони, препятствия и отвори.

Чл. 28. Правила и изисквания за безопасна работа с отоплителни уреди с електричество:

1. Отоплителните уреди с електричество да бъдат стандартни и напълно изправни.
2. Да се поддържат и използват правилно, като се спазват противопожарните правила.
3. Когато електрическите отоплителни уреди работят, винаги да бъдат под наблюдение.
4. Електрическите инсталации, в които се включват електрически печки, трябва да са изправни и да не се претоварват.
5. Не се допуска подсилване на електрическите предпазители (бушони).
6. Отоплителните уреди с електрически ток не могат да се използват в помещения, където се работи или се съхраняват леснозапалими и горими течности, горими газове, пожароопасни прахове и др.

Чл. 29. Организирано придвижване на деца, ученици и друг персонал като пешеходци.

1. Пешеходците, които участват в движението по пътищата, са длъжни да спазват постановените правила, да не се създават опасност или пречка в движението.

2. Пешеходците се движат по дясната страна на тротоарите, а ако няма такива – по банкетите. Върху платното за движение пешеходците могат да стъпват само когато движението по тротоара е невъзможно и когато е необходимо да се премине на другия тротоар или банкет.

3. Допуска се движение по пътното платно само в случай на организирани шествия, колони или процесии. Колоните не могат да бъдат повече

от 4 лица в редица и се движат в крайната част на дясното платно. За сигнализиране на останалите участници в движението първият и последният от лявата страна носят червен флаг (денем) или фенер (нощем и при намалена видимост). Фенерът носен в началото на колоната е с бяла светлина, този на края с червена.

За носене на флаговете и фенерите отговарят водачите (ръководителите) на колоните.

Не се разрешава да се движат по платното колони, съставени от деца и ученици от основни училища. Тези колони се движат задължително по тротоарите и то не повече от двама в редица.

Когато се наложи такава колона да премине през пътя, ръководителят ѝ е длъжен при нужда да спре преминаването на пътните превозни средства и едва след това да даде възможност на децата да преминат.

Такива колони трябва да имат поне двама ръководители.

4. Преминването през пътя не може да стане на друго място освен на пешеходна пътека.

5. Когато видимостта е намалена, движението на колони по платното е забранено.

6. Водачите на колоната да се движат от дясната страна на колоната, за да наблюдават и ръководят.

7. Забранено е пешеходците да излизат на пътното платно пред или задстоящите, спиращи и потеглящи МПС.

Чл. 30. Организирано придвижване на ученици и друг персонал като пътници в училищни транспортни средства.

1. Кметът на община Сапарева баня извършва всички необходими действия по организиране и ползване на училищните автобуси в учебно и извън учебно време.

2. Техническото и специално оборудване на училищните автобуси с оглед на извършваните превози на ученици се обезпечава от община Сапарева баня в съответствие с нормативните изисквания.

3. Директорът на училището създава организация и контролира пътуването на учениците в учебни дни и при мероприятия, организирани от училището с цел опазване живота и здравето на учениците от момента на поемането им от сборния пункт, по време на пътуването, до връщането им при родителите или настойниците.

4. Директорът и зам. директорът на училището носят отговорност за информацията подадена в заявките за пътуване с училищните автобуси, както и за:

- списъците на учениците;
- график на придружаващи учители по автобусите и заповед за дежурството им;
- информиране и писмено съгласие на родителите, настойниците или попечителите на учениците за участие в пътуването;
- направената застраховка на ученици и учители;
- проведения инструктаж на учениците и на техните родители, настойници или попечители за безопасност, удостоверява с подписите им.

Инструктаж за осигуряване на безопасни и здравословни условия на учениците по време на пътуването им с училищни автобуси. **(Приложение 5)**

Чл. 31. Инструктаж на класния ръководител

За осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училище, в началото на учебната година класният ръководител на I, V и VIII

класове провежда начален инструктаж (**Приложение 6**), а на останалите класове – периодичен (**Приложение 7**).

След всяка ваканция на всички ученици се провежда периодичен инструктаж на класния ръководител.

Чл. 32. За осигуряване на безопасни условия се спазват установените норми и изисквания, когато учениците, педагогически и непедагогически персонал или лица от други организации извършват самостоятелно или съвместно дейности като:

1. Ремонт, монтаж и демонтаж на машини, апарати, съоръжения, технологични линии и подемно-транспортни средства;
2. Ремонт на силови и осветителни електрически инсталации, отоплителни, вентилационни, климатични, аспирационни, водопроводни и канализационни инсталации;
3. Строително-монтажни дейности по собствени или наети сгради за възпитателна, учебна (теоретично или практическо обучение) и трудова дейност;
4. Строително-монтажни дейности на двора на просветното звено, на собствени или наети площадки или терени извън територията му;
5. Товаро-разтоварни и транспортни дейности.

Чл. 33. Дейност в случаи на авария, пожар или природно бедствие:

1. Просветното звено да има конкретен план за предотвратяване и ликвидиране на аварии, който да е съгласуван със съответните държавни органи;
2. Планът за ликвидиране на аварии, да се знае от всички в просветното звено (деца, ученици, педагогически и друг персонал);
3. В случай на авария (пожар, природно бедствие и др.) директорът, педагогическият и обслужващ персонал са длъжни:
 - а) незабавно да съобщават за възникналата ситуация в противопожарната служба и другите органи за оказване на помощ и да дадат сигнал за тревога;
 - б) да предприемат всички зависещи от тях мерки за извеждане на децата, учениците и други лица от помещенията. Най-малките да се евакуират първи. Евакуацията да започва от помещението, където е възникнала аварията и помещенията, застрашени от разпространяване на създадалата се опасност;
 - в) да изпратят изведените деца и ученици на безопасно място;
 - г) незабавно да започнат действия със собствени сили и налични средства за ликвидиране на аварията;
 - д) да окажат първа долекарска помощ на пострадалите, като се започне с тези, намиращи се в особено тежко състояние и най-малките;
 - е) да оказват съдействие на групите за помощ.
4. За всяка авария, пожар или природно бедствие да се уведомява РУО на МОН.

Чл. 34. За осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд при организиране на обедното хранене на учениците на целодневно обучение:

1. Стойността на цената на храненето, която ще заплащат учениците, организирано в училището се определя със заповед на директора.
2. Взаимоотношенията с доставчиците се уреждат с договори, съдържащи конкретни клаузи, включително за качеството на доставяните хранителни продукти и закуските, съобразно действащите нормативни актове за здравословно хранене.
3. Училищна комисия в състав:
 - Медицинско лице;
 - Директор;
 - Домакин;

- Готвач;

съставя менюто за хранене на учениците в съответствие със здравните изисквания за здравословно хранене спрямо действащата нормативна уредба.

4. Предоставянето на закуски се извършва от служители на фирмата доставчик, които получават информация за броя на заявените закуски от домакина на училището, чрез класните ръководители за присъстващите ученици за деня.

5. Учителите в ЦДО осигуряват организираното хранене на учениците от групата за ЦДУО на територията на училището и следят за спазване на хигиенните норми от децата – измиване на ръцете с топла вода и течен сапун.

6. Хигиенистите почистват стола преди извършване на храненията - преди и след обяда;

7. Охраната в училище:

- помага за получаване на закуските;
- съблюдава за нормалното придвижване на учениците до стола.
- не допуска до помещенията за хранене родители и външни лица;

8. Директорът носи всички отговорности за обедно хранене, има правомощия за пълен контрол по осъществяване на процедурата по доставка, осигуряване на храненето и документиране на процесите.

ГЛАВА ВТОРА

ИНСТРУКТАЖИ И ОБУЧЕНИЕ ПО БЕЗОПАСНОСТТА, ХИГИЕНАТА НА ТРУД И ПРОТИВОПОЖАРНА ОХРАНА

Чл. 35. Директорът на просветното звено с писмена заповед създава организация за цялостното провеждане на видовете инструктажи, техният обхват, продължителност, тематика и програми, както и длъжностните лица, които ще ги провеждат в пълно съответствие с изискванията на Наредба №3 на МТСГ и МЗ от 14 май 1996 г.

Чл. 36. (1) Всеки работник или служител, учител и ученик, който постъпва на работа или да се обучава, независимо от неговата подготовка, образование, квалификация и трудов стаж, по същата или друга професия, да се допуска на работа или обучение само след като бъде подробно инструктиран по безопасността, хигиената на труда и противопожарна охрана.

(2) Инструктажи да се провеждат и с командировани в просветното звено работници и служители, с лица, приети за повишаване на образоването, квалификацията и при труда и производствена практика.

(3) Инструктажите да се провеждат през време на работа.

(4) Проведените инструктажи да се документират в книги за инструктаж (приложение №1,2 и 3 от наредбата) и други с подходящи графи.

Чл.37. Ежегодно да се организира и провежда обучение за повишаване на знанията по БХТ и ПО на длъжностните лица, които ръководят и управляват трудовите и учебни процеси и на тези, определени със заповед да провеждат инструктажите.

ГЛАВА ТРЕТА

ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ

Чл. 38. За всяка трудова злополука, пострадалият, непосредственият му ръководител (учител) или свидетелите на злополуката, незабавно да уведомяват Директора на просветното звено или упълномощеното от него длъжностно лице.

Чл. 39. Всяка трудова злополука, причинила увреждане на повече от трима работещи или ученици, както и за всяка злополука, довела до инвалидност или смърт, или има основание да се предполага, че ще доведът до такива увреждания, незабавно да се уведоми териториалното поделение на НОИ, областната инспекция по труда, другите компетентни органи и РУО на МОН.

Чл. 40.(1) Незабавно за всяка допусната трудова злополука, просветно звено да организира установяване, разследване, регистриране и отчитане в съответствие с КОДЕКСА ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ (ДВ, бр. 110/1999г.) и съответната Наредба (ДВ, бр 6/2000г.)

(2) Ръководството на просветното звено да проучва причините за всяка станала злополука или професионално заболяване, като предприема мерки за премахване на причините, довели до злополуката (заболяването).

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ ПРИ УВРЕЖДАНЕ НА ЗДРАВЕТО ПРИ РАБОТА

Чл. 41.(1) Първа долекарска помощ се оказва от работниците, служителите и учениците.

(2) Първа помощ се оказва от този, който се намира най-близо до пострадалия.

Чл. 42. За ефективно оказване на първа долекарска помощ просветното звено осигурява аптечки или аптечни чанти, комплектовани с медикаменти в зависимост от рисковите фактори на съответната трудова дейност.

Чл. 43. Обучението на работниците, служителите и учениците за оказване на първа долекарска помощ се прави в рамките на прилаганите форми за инструктаж и обучение, съобразно конкретните рискове за здравето.

Чл. 44. Обучението за оказване на първа долекарска помощ да се провежда, като се ползват правилата, предназначени за тази цел, направени от министерството на здравеопазването и влезли в сила от 01.01.1995 г. и от която дата се отменя прилагането на раздел „Оказване на първа медицинска помощ“ от Правилниците по безопасността на труда.

ГЛАВА ПЕТА

ЗДРАВНО-ХИГИЕННИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПЕРСОНАЛНИ КОМПЮТРИ В ОБУЧЕНИЕТО И ИЗВЪН УЧЕБНИТЕ ДЕЙНОСТИ НА УЧЕНИЦИТЕ

Чл. 45. Обучението и извънучебните дейности на учениците с персонални компютри се провежда в учебни стаи, зали, клубове и други, наричани по-нататък „кабинети“, които отговарят на санитарно-хигиенните норми и изисквания за помещения, обзавеждане, технически средства и фактори на работната среда.

Чл. 46. Разкриването на кабинети и въвеждането им в експлоатация се осъществява след проверка и писмено съгласие от съответната РИОКОЗ.

Чл. 47. (1) Обучение и извънучебни дейности с персонални компютри на ученици се допуска след навършване на 6-годишна възраст освен в случаите, когато:

1. След корекция на рефракцията зрителната острота остава 0,7 или по-ниска;

2. Има наличие на дегенеративни изменения в очните дъна.

(2) при късогледство с минус 6 или повече диоптри обучение или извън учебни дейности се допуска с писмено съгласие на родителите и разрешение от лекар офталмолог от здравно заведение, обслужващо съответното училище, или друга организация, която организира обучението.

(3) Здравните заведения, извършващи ежегодни и профилактични прегледи на учениците, осъществява най-малко един път в годината контрол на зрението на учениците, които са обучават с персонални компютри.

Чл. 48. (1) Лицата, които провеждат обучение или извънучебни дейности на ученици с персонални компютри, извършват задължително инструктаж срещу подпис на учениците, както и на родителите за тези, които не са навършили 16 години, за нормите и хигиенните правила при работа с персонални компютри, както и за вредни послествия от продължителни занимания и компютърни игри.

(2) Контролът по спазването на нормите и хигиенните правила от учениците по време на занятие се осъществява от ръководещият занятието.

Чл. 49. (1) При провеждане на обучение в училище и при организирани извънучилищни дейности се спазват посочените в приложение №2 норми за продължителност на занятието и брой на часовете.

(2) Занятията с персонални компютри се провеждат в часове с оптимална работоспособност – втори и трети при четири и петчасова учебна програма, и трети, четвърти и пети – при шест-седем часова учебна програма.

(3) Не се разрешава провеждане на две последователни занятия без осигуряване на активна почивка от 15-20 минути.

ГЛАВА ШЕСТА

ЗДРАВНО-ХИГИЕННИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ПОЛЗВАНЕ НА ПЛУВНИЯ БАСЕЙН В ОБУЧЕНИЕТО И ИЗВЪНУЧЕБНИТЕ ДЕЙНОСТИ НА УЧЕНИЦИТЕ

Чл. 50 (1). Ползване на плувания басейн от учениците на СУ „ХР. Ботев“ гр. Сапарева баня

1. Ползването на басейна от учениците става при спазване на правилата за работа на плувния басейн

2. Безплатният достъп осигурява вход до басейна, като ангажиментът на училището е осигуряване на нормални условия за функциониране, спасител, касиер, почистване.

3. При формиране на група от външни посетители, за същата може да се фиксира определен часови пояс от 17⁰⁰ до 19⁰⁰ часа, както и числеността на групата. При заетост на басейна в конкретния час до пълния му капацитет от 20 /двадесет/ човека, желаещите да ползват басейна следва да изберат за ползване друг час или ден.

4. Не се определят отделни часове за ползване на басейна от индивидуални посетители. Същите се допускат до басейна при наличие на свободни бройки до пълният му капацитет.

5. Деца под 10 - годишна възраст ползват басейна задължително с пълнолетен придружител, съгласно Наредбата за водно-спасителната дейност и обезопасяване на водните площи и Правилника за водно-спасителната дейност и обезопасяване на водните площи.

6. Безплатният достъп до басейна от ученици от Средно училище „Христо Ботев“ става след представяне на ученическа лична карта пред касиера на плувния басейн.

(2) Работно време

1. Учениците могат да използват плувния басейн организирано за провеждане на часовете по плуване с учител по физическо възпитание и спорт, на когото са възложени часовете за съответната учебна година, в дните от понеделник до петък в съответствие с приетия от ПС и утвърден със заповед на директора график във времето от 15⁰⁰ до 16³⁰ часа.

2. За свободен достъп до басейна се определя времето от 17⁰⁰ до 20⁰⁰ ч. в дните от понеделник до петък и от 14⁰⁰ до 20⁰⁰ ч. в събота. Ползването става срещу закупена на място месечна абонаментна карта или талон за еднократно посещение

3. Почивен ден за плувния басейн – неделя.

(3) Задължения на учениците, ползващи басейна

1. Учениците, ползващи басейна трябва да носят:

- бански костюм;
- джапанки;
- плувна шапка;
- сапун;
- хавлии.

2. Забранено е учениците: да тичат, да се блъскат, да се гонят, да се пързаят по теракота, да се пръскат с вода.

3. При влизане и излизане в басейна, задължително се ползват душовите за измиване.

4. Забранява се ходенето по малка нужда във водата на басейна.

5. Забранява се скачането в басейна от плитката му част без разрешението на спасителя.

6. Забранява се учениците без разрешение да ползват или пипат ел. инсталацията и ел. контактите.

7. Всички отпадъци се хвърлят в поставените за целта кошчета.

8. Забранено е рисуването, драскането, ритането, хвърляне на топки и други предмети по стените, плочките, таваните и прозорците на басейна и училищната сграда.

ГЛАВА СЕДМА

ПРАВИЛНИК

ЗА УЧИЛИЩНАТА БИБЛИОТЕКА УЧЕБНАТА 2026 - 2027 ГОДИНА

Общи положения и договорни отношения

1. Всеки учащ и служител има право да ползва услугите на училищната библиотека.

2. Ползването на училищната библиотека е безплатно.

3. Тези правила се отнасят за всички библиотеки на единната библиотечна система в Република България и се уреждат съгласно разпоредбите на Закона за задълженията и договорите.

4. Сключването на договора с читателя се установява с писмен документ: читателска карта /читателски картон/. Документът се подписва от читателя.

5. В читателския картон се съдържат следните данни: – Относно читателя: собствено, бащино и фамилно име, адрес, телефон, дата на раждане, дата на издаване на документа. – Относно зетия библиотечен документ: автор, заглавие, инвентарен номер, подпис на читателя при получаване, подпис на библиотекаря при връщане.

6. На основание Наредбата за запазване на библиотечните фондове, читателите попълнили тези документи, поемат материална отговорност, чието неизпълнение води до санкциониране или отнемане правото да се ползват услугите на библиотеката.

7. Заплащането на изгубен или повреден библиотечен документ се осъществява по пазарни цени в 3 – кратен размер.

Права и задължения на читателите

1. Читателите имат право:

- При записване в библиотеката задължително да получат информация за правилата, на които се подчинява обслужването в библиотеката.
- Да ползват библиотеката в удобно за тях време, съобразно работното време на библиотеката. – Да заемат библиотечни документи за дома или в читалнята на библиотеката.
- Да получават библиографска справка за дадена тема
- Да ползват справочно – библиографския фонд на библиотеката.
- Да участват в провежданите от библиотеката инициативи.

2. Читателите са задължени:

- Да пазят чисти зетите документи, да не ги повреждат или подчертават текста, да не късат листи или водят бележки по тях.

- Да не предоставят другиму заетите от тях библиотечни документи.
- Да връщат библиотечните документи в срок, отбелязан в читателския картон.
- Да пазят ред и тишина в библиотеката, да не влизат със закуска и напитки.

3. При напускане на учебното заведение, читателят е длъжен да се издължи на библиотеката, да което получава документ, че не дължи нищо. Заемане на документи и ползване на читалня

Правилникът за осигуряване на безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд е приет на заседание на ПС с Протокол № от 09.09.2026 г.

ЗАПАЗНАТИ С ПРАВИЛНИКА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ И ЗДРАВΟΣЛОВНИ УСЛОВИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД

Име, презиме и фамилия	Подпис
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.

33.		
34.		
35.		
36.		
37.		
38.		
39.		
40.		
41.		
42.		
43.		
44.		
45.		
46.		
47.		
48.		
49.		
50.		
51.		
52.		
53.		

54.	
55.	
56.	
57.	
58.	
59.	
60.	
61.	
62.	
63.	
64.	
65.	
66.	
67.	
68.	
69.	
70.	

Приложение №1**ЗАДЪЛЖЕНИЯ****За осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд на лицето заемащо длъжността учител (ръководител) при обучението в кабинета**

1. Да изиска, устрои и обзаведе кабинета (лабораторията) в пълно съответствие с изискванията на БХТ и ПО.
2. В началото на срока, преди започване на обучението в кабинета (лабораторията), учителят да проведе по утвърдена програма необходимия начален инструктаж по БХТ и ПО с учениците и да го регистрира в книгата за инструктажа, като попълва пълно и точно всички графи. В инструктажа особено внимание да обръща за поведението, което трябва да се спазва по време на работа в кабинета.
3. Да запознава учениците с възможните последици в случай при неспазване на изискванията за безопасност или работа с неизправни уреди.
4. Изисква от ръководството на училището утвърдена инструкция за безопасна работа в кабинета, която оказва на видно и достъпно за четене място.
5. Да обучава учениците на правилно и безопасно провеждане на практическите занятия (опитите). Да дава ясни и недвусмислени указания и нареждания за безопасна работа в кабинета.
6. Преди започване на занятие свързано с опити, предварително да попълни всичко необходимо в работната тетрадка за инструктаж по БХТ и ПО. Да провери състоянието и да подготви уредите, материалите, приборите, работните места, предпазните средства и всичко друго необходимо за безопасна работа.
В самото начало на учебния час да направи необходимия инструктаж на учениците (по въпросите отразени в работната тетрадка) за правилно и безопасно провеждане на опитите.
7. Да не допуска провеждане на практическа работа в кабинета от ученици без да са осигурени с налично работно облекло и ЛПС (когато е необходима).
8. През време на работата в кабинета да наблюдава и следи постоянно за действията на учениците и състоянието на уредите и материали. При забелязване на неизправност в уредите, незабавно да ги изключи от действие.
При неспазване на изискванията за безопасност от страна на учениците да взема съотватни мерки, включително и отстраняване от дейност.
9. Да създава навици в учениците сами преди започване (и през време) на работата внимателно да оглеждат състоянието на ползваните уреди, химикали и друго обзавеждане, което ползват. При забелязване на нередности незабавно да уведомяват.
10. Отговаря за безопасното протичане на лабораторните занятия
11. Да включва и изключва напрежението за работните ел. табла и контакти, само след съблюдаване на мерките за сигурност.
12. Длъжен е строго да спазва нормите за допустимо количество материали и условията, при които могат да се съхраняват в кабинета.
13. Да не допуска оставане на ученици в кабинета без присъствието на учител.
14. При злополука да взема спешно необходимите мерки за оказване медицинска помощ и да съобщи за това на директора на учебното заведение.

Приложение №2**Санитарно-хигиенни изисквания към помещенията, обзавеждането и оборудването и факторите на работната среда на кабинетите за обучение и извънучебни дейности на учениците с персонални компютри****I. Изисквания към помещенията**

1. В помещенията , ползвани за обучение и извънучебни дейности на учениците с персонални компютри, трябва да има не по-малко от 5 м² на работно място.
2. В помещения с размери на традиционна класна стая (50 м²) се разполагат до 9 работни места.
3. В големи помещения не се допускат повече от 15 работни места, независимо че на площта позволява това.
4. Помещенията трябва да имат северно, североизточно или източно изложение, да са с едностранно остъкляване и да са оборудвани със слънцезащитни средства – за предпочитане щори с вертикални ламели, светли завеси или слънцезащитни стъкла.
5. Стените да са оцветени с пастелни тонове, с коефициент на отражение на светлината 0,4 (за директно осветление) и 0,8 (за индиректно осветление), а таванът – в матово бял цвят с коефициент на отражение на светлината 0,7 – 0,8.
6. Подът да бъде с 3 см. антистатично покритие (паркет, керамика, дървено дюшеме или цимент), с коефициент на отражение на светлината 0,3 – 0,4.
7. Съхраняването на инвентар, материали, инструментариум и др. се извършва в отделно помещение с размери не по-малко от 10 м².

II. Изисквания към обзавеждането

1. Кабинетите за обучение и извънучебна дейност с персонални компютри се обзавеждат лека работна мебел с матова повърхност, с коефициент на отражение на светлината 0,4, с малка топлопроводимост и без наличие на статично електричество.
2. Работната маса трябва да бъде с размери: минимална дължина 1,20 м., ширина – 0,80 м., дебелина на плота – не по-голяма от 3 см. Височината да бъде съобразена задължително с изискването за заемане на правилна работна поза.
3. Столът да бъде стабилен, на колелца, с регулируема височина на седалката 0,30 – 0,55 м. с наклон назад 3° – 5°. Облекалката да бъде с регулируема височина до 0,25м. спрямо седалката с наклон 80° – 100° и да осигурява опора на гръбначния стълб в областта на кръста.
4. Разстоянието между височината на работната маса и седалката на стола да бъде 0,26 – 0,40 м. и разположението им да осигурява възможност за заемане на правилна работна поза с по-хоризонтално положение на предмишниците и ъгъл в колянната става 90°.
5. Кабинетите, които се ползват от различни възрастови групи, се оборудват задължително с подложки за краката с ширина 0,40м, дълбочина 0,35м, наклон 0-20° и с регулируема височина от 0 – 0,15 м.

III. Изисквания към факторите на работната среда

В кабинетите с осигурява микроклимат със следните параметри:

1. Температурата на въздуха да бъде 18°C – 26°C (оптимално 21°C – 23°C), относителната влажност – 45% - 60%, и скорост на движение на въздуха 0,15 m/s – 0,25 m/s.
2. Максимално допустимото еквивалентно ниво на шума да не превишава 50 dB(A).
3. Естественото осветление да е със светлинен коефициент не по-голям от 1:4 (25% КЕО).
4. Изкуственото осветление да бъде луминисцентно и да отговаря на следните условия:
 - А) Източниците на светлина да са поставени успоредно на направлението на погледа към екрана от двете му страни;
 - Б) за всяка зона и/или източник на светлина се осигуряват устройства (комутатори) за регулиране на интензитета на светлината;
 - В) коефициентът на пулсации на светлинния източник да не надвишава 10%;
 - Г) осветеността на работното място да не бъде по-ниска от 300 лукса за екрани с негативен контраст и не по-ниска от 500 лукса за екрани с позитивен контраст;
 - Д) яркостта на светлинния източник, който се вижда от работното място, да бъде под 500 cd/m².
5. При по-малки помещения се допускат и лампи с нажежаема жичка.
6. Ограждащите повърхности и други предмети от интериора, които отразяват светлина от екрана, да са с габаритна яркост до 200 cd/m² и максимална яркост до 400 cd/m².
7. В зрителното поле на работещия не следва да има източници на естествена или изкуствена светлина, както и блестящи и отразяващи повърхности (мрамор, алуминий, огледала и др.).

IV. Изисквания към техническите средства

1. Видеомониторът на персоналния компютър да има екран със стабилен образ, без трептения и промяна в яркостта на знаците, да е с възможности за регулиране в хоризонтална и вертикална посока и да бъде снабден с допълнителен защитен екран.
2. Яркостта на екрана да не превишава повече от три пъти яркостта на осветлението на окръжаващата среда.
3. Яркостта на фона и знаците да бъде в отношение на по-голямо 15:1 и не по-малко от 3:1 (оптимално 6:1 до 10:1).
4. Съотношението на яркостите на екран, клавиатура и работна повърхност да не бъде по-голямо от 10:3:1.
5. Клавиатурата да е стабилна, максимално тънка, с неблестяща повърхност и с ъгъл спрямо хоризонталната равнина 5°- 15°.
6. Разположението на видеомонитора, клавиатурата и работищият с тях трябва да осигурява разстояние между очи и екран 0,50м-0,70м и между очи и клавиатура 0,45м-0,50м.
7. Интензитетът на електростатичното поле да бъде 20kV/м 20 мин. След включване на монитора.
8. Стойностите на електричното и магнитното поле на разстояние 50см. От видеомонитора да не превишават следните стойности:
 - а) В свръхнискочестотния (СНЧ) обхват 20Hz – 2kHz:

- интензитет на електричното поле E - по-малко или равно на $25V/m$;
 -плътност на магнитния поток (магнитна индукция) B - по-малко или равно на $2,5mG$ (милигауса);

б) В нискочестотния обхват (НЧ) $2kHz-400kHz$:

- интензитет на електричното поле E - по-малко или равно на $2,5V/m$;
 -плътност на магнитния поток (магнитна индукция) B - по-малко или равно на $0,25 mG$ (милигауса);

9. Радиочестотните електромагнитни полета, излъчвани от екрана на видеомонитора, да са в границите на хигиенните норми за населението съгласно Наредба №9/1991г. на МЗ и МОС за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (ДВр бр35/1991г.)

Максимална продължителност на работа на учениците с персонални компютри

Клас	В деня		В седмицата	
	Работа в минути не повече от	Максимален брой занятия	Максимален брой занятия	Работа в минути не повече от
I	20	1	2	40
II-III	20	2	4	80
IV-V	30	2	4	120
VI-VII	40	2	5	200
VIII-IX	40	2	6	240
X-XII	40	2	10	400

Приложение №3

ЗАДЪЛЖЕНИЯ
На учителя по физическо възпитание (физкултура) за
осигуряване на безопасност на учениците

1. Да изисква, устройства и обзавежда салона и площадката за физкултура със здрави, изправни и сигурно поставени (закрепени) уреди, гимнастически постелки, подвижни съоръжения за отскоци, масивна настилка на площадката (асфалт или сгурия) и др.

2. Да полага грижи за поддържане на уредите в изправно състояние. Особено внимание да обръща на скрепителните елементи (винтове, болтове, скоби, обтегачи, възли и др.

3. Ежедневно, преди започване на занятията по физкултура, да извършва оглед и проверка за състоянието на всички уреди и съоръжения, които се използват.

4. Да не допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност от злополука, или да се играе без гимнастически постелки. За увеличаване на триенето между ръцете или краката при игра на уреда, да осигурява необходимото средство (магнезий).

5. Да поддържа ред и последователност при изпълнението на упражненията особено тези, които са свързани с повишена динамика, равновесие, статични напрежения и опасност от сблъсквания, падания при разсейване на вниманието или уплаха.

6. Да оказва помощ при изпълнението на трудни и опасни елементи от упражнения, да осигурява пазене в случай на несполучливи опити (прескоци, отскоци, игра на халки, гредата и др.)

7. Да следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонения от нормалното, да не изисква изпълнение на трудни елементи.

8. При хвърляне на уреди да съблюдава да няма хора на мястото около попаденията.

9. Да осигурява местата за физическо възпитание да отговарят на хигиенните изисквания за осветление, чистота на въздуха, температура, чистота на настилната , разположение на уредите и др.

10. В случай на злополука да вземе спешно необходимите мерки за оказване на медицинска помощ и да съобщава на директора на учебното заведение.

Приложение №4**ЗАДЪЛЖЕНИЯ****На учениците по време на учебна и производствена практика**

1. Да изслушват внимателно инструктажа и всички други форми на обучение по БХТ и ПО, които с провеждат от учителите по учебна практика, както и инструктажа провеждан в предприятието преди започването на производствена практика.
2. Да се разписват в книгите за инструктажа в училището (учебното заведение) и предприятието, с което удостоверяват, че са им известни правилата и изискванията по безопасност на труда и се задължават най-стриктно да ги спазват.
3. Да спазват установеното време за производствена практика.
4. Строго да спазват разпоредбите по БХТ и ПО и правилата за вътрешния ред и поведение в училището и предприятието, като изпълняват дадените им указания в това направление. Да поддържат образец ред, чистота и висока култура на работното си място.
5. Да ползват задължително обикновеното и специалното работно облекло и ЛПС, които се полагат.
6. Да познават устройството и действието на машините, съоръженията, инсталациите, приборите, механизмите и т.н., с които ще работят и да спазват всички специфични изисквания от инструкциите за безопасна работа с тях.
7. Преди започване на работа и дейност, да огледат внимателно работното си място и при забелязване на най-малки неизправности или несъответствия, веднага да уведомяват преподавателя или майстора.
8. През време на своята дейност да изпълняват с голямо внимание и само определената работа. Всяко разсейване, отклоняване на погледа, разговори и др., могат да доведат до трудови злополуки и нещастни случаи. Това особено важи за дейности, при изпълнението на които са ангажирани по двама и повече ученика. В такива случаи ученикът, който трябва да включва машината, апаратурата или съоръженията, се задължава да дава сигнал.
9. Преди да напуснат работните си места, да предадат инструментите си почистени и в пълна изправност.
10. При злополука веднага да съобщават на учителя си или ръководителя на учебната/ производствената практика, за да се вземат бързи мерки за оказване на необходимата помощ на пострадалия.
11. На учениците строго се забранява:
 - а) самоволно да извършват работа, която не им е възлагана, да напускат или сменят работното си място, да заемат работни или измерителни уреди и инструменти от другарите си, да се пресяга през работните машини, да разговарят когато същевременно и работят;
 - б) да извършват поправки на електрически уреди, инструменти, ел. инсталации, оборотни машини, съоръжения, приспособления, мебели, обзавеждане и др. Облягане и сядане върху предпазителните капаци на машините, ограденията за обезопасяване, на подредените за обработка или обработените детайли и др.;
 - в) да разхвърлят безразборно обработените предмети около мястото на работа.

Приложение №5

**Инструктаж
за осигуряване на безопасни и здравословни условия на
учениците по време на пътуване с училищните автобуси**

I. Общи положения за безопасност:

1. Всички ученици са длъжни да спазват правилата за движение по пътищата.
2. Учениците отиват до автобусната спирка около пет минути преди да пристигне автобуса.
3. До пристигането си на автобусната спирка учениците се движат по тротоара или банкета на пътното платно.
4. Учениците трябва да чакат на автобусната спирка, навътре от бордюра на тротоара, по-далеч от платното за движение, на острова за безопасност или на местата, очертани с маркировка, а ако няма такива на банкета.
5. Учениците не трябва да тичат и играят на автобусната спирка.
6. Да изчакат да слезат учениците от автобуса, като им оставят свободно място за преминаване.
7. Учениците да се качват и слизат един след друг, без да се блъскат, като стоят далеч от автобусните колела.
8. Учениците да сядат на свободна седалка, а не да стоят прави;
9. По време на пътуването учениците са седнали, с поставени предпазни колани, ако има такива монтирани в автобуса.
10. Учениците да не говорят високо в автобуса, да не викат, за да не смущават шофьора и другите пътуващи.
11. Да не разговарят с шофьора без причина, ако трябва да се говори с шофьора, изчакват автобуса да спре.
12. Учениците стават от мястото си, когато автобусът е спрял;
13. След като са слезли от автобуса, учениците не трябва да спират и остават пред вратите на автобуса.
14. Учениците изчакват автобусът да потегли и да се отдалечи на достатъчно разстояние, за да пресекат улицата, като спазват „златното“ правило „Погледни наляво, след това надясно и пак наляво!“ и когато няма наблизко превозни средства преминават, без да тичат.
15. Учениците не трябва да навлизат внезапно на платното за движение и да го пресичат при ограничена видимост;
16. Да не се удължава ненужно пътя и времето за пресичане, както и да се спира без необходимост на платното за движение.
17. Преди да навлязат на платното за движение учениците да се съобразят с разстоянията до приближаващите се пътни превозни средства и с тяхната скорост на движение.
18. Да не се прескачат ограждения от парапети или вериги между тях;
19. Учениците да не пресичат пред или зад спрял автобус или друго превозно средство.
20. Да се избягва стоенето в „опасната зона“ около автобуса – това е областта, пет „гигантски стъпки“ пред автобуса, 5 „гигантски стъпки“ зад него и от двете му страни.

II. Учениците се задължават:

1. Да спазват всички указания, дадени от дежурните придружаващи учители.
2. Да слушат и следват указанията на водача при възникнал инцидент.
3. Да спазват правилата за безопасно качване и слизване от автобуса, както и по време на пътуване.
4. Да уведомяват своевременно дежурния учител за възникнал здравословен проблем, физиологично неразположение, за възникнал проблем или ситуация, независимо от техния характер.
5. Да спазват правилата и нормите за културно поведение по време на пътуване.
6. Да проявяват разбиране, толерантност и уважение към останалите пътуващи деца и ученици.
8. Да не повреждат имуществото в автобуса.
7. Да не замърсяват автобуса, да изхвърлят отпадъците в определените за целта места.

III. На учениците е забранено:

1. Да говорят с непознати на спирката и да влизат в автомобили с непознати, докато чакат ученическия автобус.
2. Да се доближават до автобуса, докато автобуса не е спрял и вратата на автобуса не се отвори;
3. Да напускат местата си и да се разхождат в автобуса по време на пътуване без разрешение от придружаващия учител. През време на пътуване на пътниците е забранено да стоят на стъпалата, да отварят вратите, да стоят или седят там, където биха пречили на видимостта на водача.
4. Да носят опасни за здравето и живота предмети.
5. Да влизат в пререкания, употребяват сила, физическа саморазправа – за всеки възникнал проблем, ученикът се обръща единствено към дежурния учител.
6. Пускането на музика от GSM или таблети в автобуса.

IV. Придружаващите дежурни учители и шофьора не носят отговорност за личните пари на учениците, за личните им мобилни телефони, фотоапарати, камери, или друг вид техника.

V. Родителите се задължават ежедневно да напомнят на децата си за правилата за безопасност, да ги изпращат до спирката на училищния автобус и да ги посрещат след училище.

VI. Директорът, отговарящ за транспорта се задължава да запознае учениците и техните родители с настоящия инструктаж срещу подпис.

Приложение №6

**Инструктаж
за осигуряване на безопасни и здравословни условия на
учениците по време на пътуване с училищните автобуси**

Приложение №7

НАЧАЛЕН ИНСТРУКТАЖ

**за безопасни условия на възпитание и обучение в училището за
учениците по техника на безопасност, хигиена и охрана на труда,
противопожарна и аварийна безопасност**

Началният инструктаж се провежда от класния ръководител в първия Час на класа, като се регистрира чрез подписите на всеки ученик в Инструктажната книга

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Началният инструктаж е проведен с учениците от училището от

на _____

(име, фамилия и длъжност)

/ дата /

2. Настоящият инструктаж се провежда с цел да се избегнат нещастните случаи, травми и наранявания и с оглед опазване живота и здравето на учениците по време на учебни занятия, както и по време на извънкласни и извънучилищни мероприятия.

3. За целта учениците се запознават с общия ред, правила и изисквания, които трябва да се спазват, и със съществуващите опасности в района, които трябва да знаят.

Учениците са длъжни да спазват следните изисквания:

I. Ред за влизане, движение и пребиваване в училище

1. При придвижване от дома до училище и обратно всеки ученик стриктно спазва правилата за движение по улиците и пътищата.

2. Провеждането на учебните занятия става по установения ред в една смяна (само първа). След обяд има занятия с отделно разписание и график.

3. Влизането на учениците в сградата за започване на учебните занятия става **само през входа, който е обезопасен.**

4. Напускането на двора на училището от учениците по време на учебни занятия и пресичането става само с придружител-учител или помощен персонал /I-IVкл./

5. Забранява се безпричинното влизане в училищната сграда преди или след учебните занятия.

6. Забраняват се закъсненията за час без уважителни причини или преждевременното напускане на учебните занятия.

7. Влизането на външни лица в сградата на училището става само с разрешение на училищната охрана.

8. Придвижването по коридорите и стълбищата в сградата на училището става спокойно, без тичане и блъскане, по възможност само от дясната страна.

9. Слизането по стълбите става от страната на парапета.

10. Забранява се на учениците да тичат, скачат, да се борят в коридорите и класните стаи.

11. Забранява се игра с топки в класните стаи и коридори.

12. Пет минути преди започване на учебните занятия учениците заемат работните си места.

13. Организирането и провеждането на спортни мероприятия, игри и състезания във физкултурния салон или училищният двор става в присъствието на преподавател.

14. Ако по време на спортни игри или час по физическо възпитание и спорт топката попадне извън училищния двор (на улицата), ученик внимателно я взема под наблюдението на учител.

15. Забранява се на учениците при отсъствието на учител да вдигат шум в сградата. При лошо време учениците спокойно изчакват в класните стаи, а при хубаво време излизат на двора, след като са им дадени указания от директор или дежурен учител.

16. Забранява се на учениците консумация на закуски и напитки в кл. стаи.

17. По време на природни бедствия, аварии, пожари и други, учениците задължително спазват указанията на учителите, схемата за евакуация и напускат без паника.

18. На учениците се забранява да боравят с електрически уреди в отсъствието на учител, както и да включват и изключват осветлението без причина.

II. СЪЩЕСТВУВАЩИ ОПАСНОСТИ И ВРЕДНОСТИ:

1. Категорично се забранява на учениците да боравят с учебно-технически средства и пособия в отсъствието на учител.

2. Категорично се забранява на учениците да пипат повредени електрически ключове и контакти. При откриване на такива те са длъжни да уведомяват учител, майстор или друг служител на училището.

3. Учениците по време на час работят с учебно-технически средства и химикали под непосредственото ръководство на учител.

4. Не се разрешава на учениците да играят с пръчки и остри предмети, да хвърлят камъни, да се катерят по дърветата в училищния двор, по оградата и баскетболните табла.

5. При зимни условия не се разрешава на учениците да хвърлят снежни топки по сградата и да се пързаят по леда в училищния двор.

6. Забранява се на учениците да блъскат вратите на класните стаи и кабинетите, да се качват по радиаторите, по чиновете, столовете и работните маси.

7. Категорично се забранява на учениците качването по первазите на прозорците.

8. Категорично се забранява на учениците катеренето по спортните съоръжения във физкултурния салон без разрешение на преподавателя.

III. БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО В РАЙОНА НА УЧИЛИЩЕТО И ИЗВЪН НЕГО:

1. Всички класни ръководители провеждат инструктаж с учениците за безопасност на движението (БД) през първата учебна седмица в началото на учебната година.

2. Класните ръководители на учениците от I и II клас изискват от техните родители декларация, от кого ще се взема и води детето, и попълнен маршрутен лист за най-краткия път от училище за дома, с който се запознава всеки ученик.

3. Учителите се задължават в края на всеки последен учебен час да провеждат "минутка" за безопасно движение и да напомнят на учениците правилата за безопасно движение и да отразяват това в материалната книга.

4. Забранява се на учениците по време на учебни занятия да напускат училищния двор.

5. След приключване на учебните занятия учениците от началните класове се прибират, придържайки се към посочения от тях и техните родители най-кратък и безопасен път, спазвайки правилата за движение.

6. При организирано придвижване на ученици, същите задължително да спазват указанията и инструкциите на учителя.

IV. ПОЖАРНА И ВЗРИВНА ОПАСНОСТ:

1. Забранява се носенето на кибрит и запалки в училището и палене на огън.

2. При възникване на пожар се спазват основните правила и се използват определените за гасене пожарогасители и водни помпи, като това правят определените за целта лица (при необходимост се провежда евакуация).

3. След преминаване на първия трус /при земетресение/ незабавно да се изключат отоплителната система, електрическите уреди и осветлението в сградата.

4. Под ръководство на учителите да се напускат класните стаи и кабинетите при спазване на плана за евакуация.

5. Да се спази евакуационния план на училищната сграда.

6. След напускане на училищната сграда да не се застава на разстояние, по-малко от нейната височина.

7. Да се избягва стоенето под електрически стълбове.

8. Завръщането в сградата става само след съобщение на компетентните органи за преминала опасност, предадени по националното радио или по друг начин.

V. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ:

1. Настоящият начален инструктаж се провежда в началото на учебната година за I, V и VIII класове.

2. Проведеният инструктаж се удостоверява с подписите на инструктираните.

Провел инструктажа:

(име, фамилия и длъжност)

Директор: _____

/Ем. Гелева/

Приложение №8

ПЕРИОДИЧЕН ИНСТРУКТАЖ

Периодичният инструктаж с учениците се провежда за всяка учебна година съгласно Наредбата за инструктажа и обучението на работниците и служителите по БХТ и ПО, т.3, буква "а" (ДВ.бр.59 от 28.07.1970 г.) както следва с учениците IX, X, XI, XII класове - в първия час на класния ръководител за съответната учебна година. Второто провеждане на инструктажа е за всички ученици в училище, в първия час на класния ръководител след Коледната ваканция.

Инструктажите се провеждат от класния ръководител и се регистрират чрез подписите на всеки ученик в книгата за инструктаж на учениците за безопасни условия на възпитание и обучение в училището, за учениците по техника на безопасност, хигиена и охрана на труда, противопожарна и аварийна безопасност

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Периодичният инструктаж е проведен с учениците от училището от

_____ на _____

(име, фамилия и длъжност)

/ дата /

2. Настоящият инструктаж се провежда с цел да се избегнат нещастните случаи, травми и наранявания и с оглед опазване живота и здравето на учениците по време на учебни занятия, както и по време на извънкласни и извънучилищни мероприятия.

3. За целта учениците се запознават с общия ред, правила и изисквания, които трябва да се спазват, и със съществуващите опасности в района, които трябва да знаят.

Учениците са длъжни да спазват следните изисквания:

I. Ред за влизане, движение и пребиваване в училище

1. При придвижване от дома до училище и обратно всеки ученик стриктно спазва правилата за движение по улиците и пътищата.
2. Провеждането на учебните занятия става по установения ред в една смяна (само първа). След обяд има занятия с отделно разписание и график.
3. Влизането на учениците в сградата за започване на учебните занятия става **само през входа, който е обезопасен.**
4. Напускането на двора на училището от учениците по време на учебни занятия и пресичането става само с придружител-учител или помощен персонал /I-IVкл./
5. Забранява се безпричинното влизане в училищната сграда преди или след учебните занятия.
6. Забраняват се закъсненията за час без уважителни причини или преждевременното напускане на учебните занятия.
7. Влизането на външни лица в сградата на училището става само с разрешение на училищната охрана.
8. Придвижването по коридорите и стълбищата в сградата на училището става спокойно, без тичане и блъскане, по възможност само от дясната страна.
9. Слизането по стълбите става от страната на парапета.
10. Забранява се на учениците да тичат, скачат, да се борят в коридорите и класните стаи.
11. Забранява се игра с топки в класните стаи и коридори.
12. Пет минути преди започване на учебните занятия учениците заемат работните си места.
13. Организирането и провеждането на спортни мероприятия, игри и състезания във физкултурния салон или училищният двор става в присъствието на преподавател.
14. Ако по време на спортни игри или час по физическо възпитание и спорт топката попадне извън училищния двор (на улицата), ученик внимателно я взема под наблюдението на учител.
15. Забранява се на учениците при отсъствието на учител да вдигат шум в сградата. При лошо време учениците спокойно изчакват в класните стаи, а при хубаво време излизат на двора, след като са им дадени указания от директор или дежурен учител.
16. Забранява се на учениците консумация на закуски и напитки в кл. стаи.
17. По време на природни бедствия, аварии, пожари и други, учениците задължително спазват указанията на учителите, схемата за евакуация и напускат без паника.
18. На учениците се забранява да боравят с електрически уреди в отсъствието на учител, както и да включват и изключват осветлението без причина.

II. СЪЩЕСТВУВАЩИ ОПАСНОСТИ И ВРЕДНОСТИ:

1. Категорично се забранява на учениците да боравят с учебно-технически средства и пособия в отсъствието на учител.

2. Категорично се забранява на учениците да пипат повредени електрически ключове и контакти. При откриване на такива те са длъжни да уведомяват учител, майстор или друг служител на училището.

3. Учениците по време на час работят с учебно-технически средства и химикали под непосредственото ръководство на учител.

4. Не се разрешава на учениците да играят с пръчки и остри предмети, да хвърлят камъни, да се катерят по дърветата в училищния двор, по оградата и баскетболните табла.

5. При зимни условия не се разрешава на учениците да хвърлят снежни топки по сградата и да се пързаят по леда в училищния двор.

6. Забранява се на учениците да блъскат вратите на класните стаи и кабинетите, да се качват по радиаторите, по чиновете, столовете и работните маси.

7. Категорично се забранява на учениците качването по первазите на прозорците.

8. Категорично се забранява на учениците катеренето по спортните съоръжения във физкултурния салон без разрешение на преподавателя.

III. БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО В РАЙОНА НА УЧИЛИЩЕТО И ИЗВЪН НЕГО:

1. Всички класни ръководители провеждат инструктаж с учениците за безопасност на движението (БД) през първата учебна седмица в началото на учебната година.

2. Класните ръководители на учениците от I и II клас изискват от техните родители декларация, от кого ще се взема и води детето, и попълнен маршрутен лист за най-краткия път от училище за дома, с който се запознава всеки ученик.

3. Учителите се задължават в края на всеки последен учебен час да провеждат "минутка" за безопасно движение и да напомнят на учениците правилата за безопасно движение и да отразяват това в материалната книга.

4. Забранява се на учениците по време на учебни занятия да напускат училищния двор.

5. След приключване на учебните занятия учениците от началните класове се прибират, придържайки се към посочения от тях и техните родители най-кратък и безопасен път, спазвайки правилата за движение.

6. При организирано придвижване на ученици, същите задължително да спазват указанията и инструкциите на учителя.

IV. ПОЖАРНА И ВЗРИВНА ОПАСНОСТ:

1. Забранява се носенето на кибрит и запалки в училището и палене на огън.

2. При възникване на пожар се спазват основните правила и се използват определените за гасене пожарогасители и водни помпи, като това правят определените за целта лица (при необходимост се провежда евакуация).

3. След преминаване на първия трус /при земетресение/ незабавно да се изключат отоплителната система, електрическите уреди и осветлението в сградата.

4. Под ръководство на учителите да се напускат класните стаи и кабинетите при спазване на плана за евакуация.

5. Да се спази евакуационния план на училищната сграда.

6. След напускане на училищната сграда да не се застава на разстояние, по-малко от нейната височина.

7. Да се избягва стоенето под електрически стълбове.

8. Завръщането в сградата става само след съобщение на компетентните органи за преминала опасност, предадени по националното радио или по друг начин.

V. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ:

1. Настоящият периодичен инструктаж се провежда в началото на учебната година за всички класове, освен за I, V и VIII класове и за всички класове - след ваканция.

2. Проведеният инструктаж се удостоверява с подписите на инструктираните.

Провел инструктажа:

(име, фамилия и длъжност)

Директор: _____

/Ем. Гелева/

Приложение №9

ИНСТРУКЦИИ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА В КУХНЯТА

Отговорности:

- Миене на посуда от ресторантски и кухненски инвентар.
- Поддържане на хигиената на работното място.
- Правилната експлоатация на инвентара в помещението.
- Изпълнение на поставените задачи от прекия ръководител.
- Спазване на работния процес и работните стандарти по длъжностна характеристика за съответната длъжност.

Инструкция за безопасна работа в кухня

1. На работа се допускат само лица, които са:

- преминали медицински преглед и нямащи противопоказания;
- преминали начален инструктаж и инструктаж на работното място.

2. При работа с машинни съоръжения да се спазват изискванията за безопасна работа съобразно паспортите на съоръженията и другите нормативни изисквания – механо- и електробезопасност.

3. Носете безопасно облекло

- Избягвайте дълги и широки дрехи, когато работите в кухнята, или висящи бижута. Висенето на каквото и да било може да се захване за всичко, от тенджерата с вряща вода до открит пламък над печката.
- Дръжте всякакви запалими или синтетични дрехи далеч от кухнята като предпазна мярка. Връзвайте и косата си когато готвите.
- Ползването на обувки в кухнята, които да защитят краката ви при случайно падане на нож например.

4. Използвайте уредите по предназначение

- Всеки уред идва във вашата кухня с ясно и точно описание какви са функциите му. Всяко излизане отвъд нормата може да ви остави с един уред по-малко.

БЕЗОПАСНА РАБОТА ПРИ РАБОТА С КАЗАН

5. При работа с казан да се спазват следните изисквания:

- преди загряването на казана с паро-водна риза да се отваря контролният кран и да се проверява за наличието на вода в ризата на казана. Ако през крана не тече вода, през наливната фуния да се налива вода до протичането ѝ през контролния кран и да се проверява изправността на клапан-

турбинката и двойния предпазителен клапан;

- завъртането на клапан-турбинката на двете страни да се извършва леко;
- предпазният клапан да се повдига за главата, което да става при известно усилие;
- зареждането на казана с продукти да се извършва само при изправна предпазна арматура. Отваря се въздушният клапан и се започва запълването на казана;
- въздушният клапан да се затваря веднага, след като от него започне да излиза пара.

6. По време на работа на казана да се следи по манометъра налягането на парите.
7. Ако налягането на парната риза превишава допустимото и продължава да расте, независимо от работата на предпазителния клапан, незабавно да се изключва подаването на топлинната енергия и да се отваря въздушният клапан или кранът на наливната фуния.
8. . Забранено е по време на работа на предпазния клапан да се поставят върху него предмети.
9. След започването на кипенето на казана, в случай, че не се извършва автоматично намаляване на включената мощност да се намалява последната ръчно с помощта на съответната арматура.
10. Забранено е при отварянето на капака да се стои с лице и ръце над него.
11. Преди обръщането на казана, същият да се изключва от електрическата мрежа. Обръщането да става 5 до 10 мин. след изключването на тока.
12. Забранено е оставянето без наблюдение на включено електрическо топлинно обзавеждане.
13. Включването на газовата апаратура да става след като се вентилира помещението, а в случай на отсъствие на изкуствена вентилация, да се проветри щателно помещението.

БЕЗОПАСНА РАБОТА С ПЕЧКА

14. Да не се допуска силно прегряване на работните повърхности. Процесът на горене при печките с течно и твърдо гориво да се регулира постоянно с помощта на клапите на димоходите и вратите за постъпване на въздух, а при електрическите – чрез превключване на мощността с помощта на пакетните превключватели, въртенето на които да става само в дясна посока..

- 15.** Когато електрическата печка не се загрева след включване да се проверява изправността ѝ, като се извърши превключване на мощността или намаляване интензивността на горене.
- 16.** Забранено е разливането на течности по нагорещените работни повърхности на печката.

БЕЗОПАСНА РАБОТА С БОЙЛЕР

- 17.** Преди включването на бойлера в експлоатация да се извършва щателна проверка на действието на предпазната арматура и електрическата инсталация и при констатиране на неизправности да се извършва незабавното им отстраняване.
- 18.** Най-малко един път в годината да се извършва проверка на изправността на предпазния вентил на бойлера от организация или фирма имаща право да извършва тази дейност и след като се извърши съответната настройка на вентила същият да се пломбира.
- 19.** Забранена е работа с бойлер, който не е пломбиран с пломба на която от едната страна да е посочено максималното налягане, при което работи бойлерът и от друга страна – знакът на организацията или фирмата извършила проверката.
- 20.** Включването и изключването на бойлера трябва да става с помощта на съответните бутони „пуск“ и „стоп“ на командното табло на бойлера.

БЕЗОПАСНА РАБОТА С МАШИНА ЗА МИЕНЕ НА СЪДОВЕ И ПРИБОРИ

- 21.** Преди включването на машината в експлоатация да се извърши щателна проверка на състоянието на електрическата инсталация, на командната и предпазната арматура и при констатиране на нередности да се извърши отстраняването
- 22.** Преди включването да се извършва зареждането на ваните на миещата вода и бойлерите за стерилизиращата вода със съответните кранове, като се извършва и контролът за предпазването на тръбните нагреватели от работа на сух ход с помощта на контролните кранове.
- 23.** Включване на нагревателните и на двигателните инсталации трябва да става с бутоните, намиращи се на командното табло на машината, където да е посочено със символ коя команда за какво се отнася.
- 24.** Преди да се подредят съдовете и приборите на съответните касети,

същите да се почистват предварително ръчно от грубите отпадъци.

25. За работа да се използва само специалното за целта миешо средство, като дозировката му да става по описания върху опаковката начин.
26. Водата за миене да се сменя непрекъснато, чрез преливната тръба, като не се допуска температурата ѝ да се понижава по-ниско от 65°C при силно замърсени съдове.
27. Температурата на стерилизиращата вода да се поддържа в границите на 95-98°C, което да се осъществява с помощта на терморегулатора, настроен предварително.
28. Периодически (1 -2 часа според замърсяването) да се извършва почистване на ваната за миешата вода. След приключване на работа да се извършва основно почистване и измиване на машината. Един път на седмицата да се извършва почистване на дюзите.
29. При експлоатация на омекотителната инсталация стриктно да се спазват изискванията за експлоатация и безопасност, дадени в паспорта на съоръжението.

ЗАПАЗНАТИ С ПРАВИЛНИКА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ И ЗДРАВΟΣЛОВНИ УСЛОВИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД

Име, презиме и фамилия

Подпис

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
20.	
21.	
22.	
23.	
24.	
25.	
26.	
27.	
28.	
29.	

30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.

52.		
53.		
54.		
55.		
56.		
57.		
58.		
59.		
60.		
61.		
62.		
63.		
64.		
65.		
66.		
67.		
68.		
69.		
70.		
71.		
72.		